

Manifest van de Onbekende Oorlogsvrouw

Vrede heeft Vrouwen nodig

De “Onbekende Oorlogsvrouw” is een tot nog toe vrij onbekend begrip. Ongetwijfeld denkt iedereen spontaan aan de “Onbekende Soldaat”, waarvan het standbeeld op menig stads- of dorpsplein prijkt.

De ‘Onbekende Soldaat’ krijgt een vaderlands eerbetoon in de publieke ruimte. Maar daarbij gaat niet de minste aandacht naar hoe vrouwen de oorlog hebben ervaren, of hoe zij het gendergevoelig karakter van etnische conflicten hebben beleefd.

Vrouwen doorstaan oorlog en conflict op een heel eigen manier, verschillend van mannen. Is er daarom een typisch vrouwelijke benadering mogelijk van vrede en solidariteit? Het beeld van de Onbekende Oorlogsvrouw beantwoordt deze vraag positief. Omwille van hun bijzondere positie én kwetsbaarheid in oorlog en conflict kunnen vrouwen, die daarvoor hun genderspecifieke redenen hebben (hun eigen redenen als vrouw), een belangrijke bijdrage leveren aan vrede en solidariteit, dit door oorlog te voorkomen en conflicten op een geweldloze manier op te lossen:

De Onbekende Oorlogsvrouw versterkt de hoop op vrede: vrouwenkracht is vredesmacht.

Niemand zal ontkennen dat oorlog tussen staten, maar ook interetnisch conflict leidt tot een bijzondere benadering van het vrouwelijke deel van de bevolking. Terwijl mannen (als groep) tijdens een gewapend conflict worden gezien als soldaten en krijgers, als diegenen die de staat verdedigen in de publieke sfeer, worden vrouwen (eveneens als groep) beschouwd als belangrijk voor de reproductie van “de eigen soort/ het eigen volk” en voor het behoud van kinderen, huis en haard. Dat vrouwen verkracht worden tijdens de oorlog is van symbolische en strategische betekenis: verkrachting van vrouwen betekent een trefzekere slag toebrengen aan de vijand: in de eerste plaats aan de vrouwen zelf als deel van de burgerbevolking, maar ook aan (al dan niet strijdende) mannen en aan de groep als dusdanig. Dergelijke verkrachtingen zijn vaak een - in een situatie van oorlog en etnisch conflict- getolereerd groepsfenomeen, dat kan uitgroeien tot georganiseerde oorlogsmisdaad, zoals recente gebeurtenissen in oorlogsgebieden als Ethiopië, Noord-Irak, Oost-Congo en ex-Joegoslavië aantonen.

Vrouwen verliezen hun zonen en partners als gevolg van oorlog en conflict. Ook daarom zijn zij als eersten geroepen om oorlog te vermijden, te protesteren tegen gewapend conflict, militarisme en patriarchale systemen en te werken aan duurzame vrede. Denk aan de Vrouwen in het Zwart, de Soldatenmoeders van Sint-Petersburg, de moeders van de Plaza de Mayo, de Moeders voor Vrede, Women International League for Peace and Freedom, en recentelijk de Muur van Moeders tegen etnisch geweld in de Verenigde Staten). Vrouwen zijn onmisbaar in het proces van duurzame vredesopbouw. Zonder vrede en rechtvaardigheid is er geen duurzame ontwikkeling mogelijk.

Vrede heeft vrouwen nodig!

Daarom is er een enorm potentieel tot mobilisering van vrouwen voor de zaak van de Vrede: tegen oorlog, gewapend geweld en militarisering. Vrouwen vormen een enorme (te weinig aangeboorde) kracht om aan conflictpreventie en vredesopbouw te doen. Als een duidelijk teken van dit rijke gedachtegoed staat de Onbekende Oorlogsvrouw als een alter-ego naast de Onbekende Soldaat.

Het standbeeld van de Onbekende Oorlogsvrouw roept op tot duurzame vrede

Toch is het standbeeld van de Onbekende Oorlogsvrouw geen memoriaal, geen gedenkteken aan één of andere oorlog maar eerder de uitdrukking van een ideaal: laat ons samen, vrouwen en mannen, wereldwijd, werken aan een duurzame vrede. Het beeld is ook een sterke oproep aan alle vrouwen om zich te verenigen en samen te werken aan vreedevolle oplossingen van conflicten en aan conflictpreventie.

We beschikken over belangrijke internationale documenten en afspraken in dat verband. Zij blijven spijtig genoeg al te zeer dode letter: resolutie 1325 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties en haar negen opvolgingsresoluties verbinden de VN-lidstaten (ook België) om vrouwen niet alleen als slachtoffers van oorlog en conflict te zien, maar ook en zelfs in de eerste plaats als legitieme en volwaardige deelneemsters aan vredesonderhandelingen en vredesopbouw. Jaarlijks moeten lidstaten rapporteren over hoe zij aan deze resoluties en aan die hoopvolle idee concreet gestalte geven.

Een concreet initiatief, dat reeds jarenlang wereldwijd wordt georganiseerd (in het kader van het *Beijing Platform for Action*) zijn de Vrouwen-Vredesmarsen, waarin vrouwen twee (gerelateerde) boodschappen brengen: “geweld is genderbepaald” en “oorlog en conflict zijn geworteld in sociale ongelijkheid, gebrek aan rechtvaardigheid, uitbuiting en patriarchale organisatie van de maatschappij”. Vrouwen zijn wereldwijd de grootste slachtoffers van armoede en geweld. Vrouwen willen rechtvaardigheid en vrede. Alleen dan kunnen we bouwen aan een duurzame samenleving.

Dat vrouwen een enorme kracht kunnen ontwikkelen wanneer zij zich actief inzetten voor vrede en rechtvaardigheid, wil de Leuvense Vredesbeweging op 11 november, ook de Nationale Vrouwendag, telkens opnieuw in de schijnwerpers plaatsen. Want ook deze weg naar duurzame vrede zal lang en moeizaam zijn, maar niet zonder hoop in een toekomst van vrede.

Het Leuvense standbeeld van ‘de Onbekende Oorlogsvrouw-Vrede heeft vrouwen nodig’, vertelt dit verhaal van hoop en geloof in een toekomst van vrede. Het beeld roept op om radicaal én actief voor vrede te gaan, vanuit een versterkende vrouwenblik.

Het standbeeld van ‘de Onbekende Oorlogsvrouw- Vrede heeft Vrouwen nodig’ is een initiatief van de Leuvense Vredesbeweging en werd gerealiseerd met steun van de stad Leuven en KU Leuven. De beeldhouwster is Liliane Versluys. De onthulling van het beeld vindt plaats op 11 november 2021 van 14 tot 16u op het Benedenplein/Jeanne Devosplein aan het Leuvense station.

Contact: <vredeleuven@gmail.com>
